

زانکۆ: سه لاهه دین

کۆلیژ: نه ده بیات

بهش: راگه یانندن

بابهت: تیۆریه کانی راگه یانندن

پهرتوکی کۆرس بووک (سالی: 2)

مامۆستای بابتهت: پ.ی.د. صادق همه غریب همه صالح

سالی خوینندن: 2021-2022

پەرتووکی کۆرس Course Book

1. ناوی کۆرس	کۆرسی یەكەم و دووهم
2. ناوی مامۆستای بەر پەرس	د. صادق حمە غریب حمە صالح
3. بەش/ کۆلیژ	رابطەیاندن
4. پەییوەندی	نیمیل: sadiq.hamahsalh@su.edu.krd ژمارە ی تەلەفۆن: 07501069767
5. یەكە ی خویندن (بە سەعات) لە هەفتە یەك	تیۆری: 3 پراکتیک:
6. ژمارە ی کارکردن	نامادە بوونی مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان لە ماوە ی هەفتە یەكدا سی کاتدمیر
7. کۆدی کۆرس	
8. پروفایەلی مامۆستا	- ئەندامی بۆردی ئە کادیمیای راگەیانندن بۆ توێژینەوه ی زانستی. - ئەندامی کارای سەندیکاری رۆژمامە نوسانی کوردستان. - سەرۆکی ریکخراوی (مەنتی میدیا بۆ گەشە پیدانی میدیای ئە لیکترونی). - خاوەنی زیاتر لە 26 ساڵ پێشینە ی کاری رۆژنامه گەری. - ئەندامی لیژنە ی یونسکو بووم بۆ گەشە پیدان و دانانی پڕۆگرامی خویندنی راگەیانندن لە کوردستان و عیراق. سالی 2003-2004 بروانامە ی بە کائۆریۆسی راگەیانندن لە زانکۆی سلیمانی بە دەستەیناوه.

<p>-سالی 2007-2008 پروانامه‌ی ماستهرم له راگه‌یاندن له کۆلیژی راگه‌یادنی زانکۆی به‌غداد به‌دهسته‌یناوه.</p> <p>-پروانامه‌ی دوکتورام به سیستمی سپلیت سایت له سالی 2017 به‌دهسته‌یناوه له بواری راگه‌یاندندا.</p> <p>-دووکتییی چاپکراوم هه‌یه (ستراتیژییه‌تی راگه‌یاندن بۆ رووبه‌روبوونه‌وه‌ی گه‌نده‌لی) (رۆژنامه‌گه‌ری نه‌لیکترۆنی), دوو توێژینه‌وه‌و چه‌ندین بابته‌تی نه‌کادیمیم بلاوکراونه‌ته‌وه. له سالی 2009 هوه له به‌شی راگه‌یادنی زانکۆی سه‌لاحه‌دین خه‌ریکی وانه‌ و تنه‌وه‌م.</p> <p>-به‌شیوه‌ی قسه‌که‌ریان به‌شدار, ئاماده‌ی زۆریه‌ی کۆنفرانسه‌ ناوخۆیه‌کانی تاییه‌ت به‌ بواری راگه‌یاندن بووم.</p> <p>-ده‌یان نوسین و چاپیکه‌وتنی رۆژنامه‌وانیم له میدیای کوردیه‌وه بلاوکراونه‌ته‌وه.</p> <p>-چه‌ند توێژینه‌وه‌یه‌کم له بواره‌ جیاوازه‌کانی راگه‌یاندندا له دهره‌وه‌و ناوه‌وه‌ بلاوکراونه‌ته‌وه.</p>	
<p>تیۆری ده‌سه‌لات, تیۆری لیبرالی, تیۆری سۆشیا لیستی, تیۆری به‌رپرسیاریتی کۆمه‌لایه‌تی, دهره‌زه‌بان, تیۆری راگه‌یاندن, کاریگه‌ری میدیا,</p>	<p>9. وشه‌ سه‌ره‌کیه‌کان</p>
<p>10. ناوه‌ۆکی گشتی کۆرس:</p> <p>تیۆری راگه‌یاندن و کارکردنی راگه‌یاندنی کوردی بنه‌ماکانی حکومرانی له‌جیهاندا له‌گه‌ڵ ره‌وره‌وه‌ی میژوودا به‌چه‌ندین قۆنغی جیاوازا تپه‌ریوه‌ نه‌وه‌ش کاریگه‌ری هه‌بووه‌ له‌سه‌ر سیستمی حکومرانی هه‌ریه‌ک له‌ده‌سه‌لاته‌کانی دادوه‌ری و یاسادانان و جینه‌جیکردن راگه‌یاندیش که ده‌سه‌لات و هیزی چواره‌مه‌, به‌گۆرانکارییه‌کانی سیستمی حکومرانی په‌یره‌وی له‌شیوازو فۆرمیکی نوێی کارکردن کردووه‌, نه‌وه‌ش بووه‌ته‌ هۆی نه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ سه‌رده‌م و ده‌سه‌لاته‌ جیاوازه‌کاندا تیۆره‌کانی راگه‌یاندن گۆرانکارییان به‌سه‌ردا بیته‌, هه‌ریه‌ک له‌و تیۆرانه‌ش له‌پشت بنه‌مایه‌کی فه‌لسه‌فی دیاریکراوه‌وه‌ کاربکه‌ن, له‌سه‌ر نه‌و بنه‌مایه‌ش فۆرمی کارکردنی خۆیان دارپێژن. لی‌ره‌دا ئاماژه‌ به‌چه‌ند تیۆریکی ده‌سه‌لات ده‌که‌ریته‌, پاشان کارکردنی راگه‌یاندو رۆژنامه‌گه‌ری کوردی به‌پێی تیۆره‌کان هه‌ئده‌سه‌نگینین.</p> <p>پاش بوونی ره‌خنه‌ی زۆر له‌م تیۆریه‌وه‌ دواتر تیۆری لیبرالی و سۆشیا لیستی و به‌رپرسیاریتی کۆمه‌لایه‌تی سه‌ریانه‌ئا. پاش گه‌شه‌ کردنی راگه‌یاندن و ته‌کنۆلۆجیای گه‌یاندن, تیۆریه‌کانی کاریگه‌ری راگه‌یاندنیش له‌ هه‌رسی روگه‌ی نیره‌ر, په‌یام و ئامراز, وه‌رگردا سه‌ریانه‌ئا به‌ ئامانجی ریکه‌ستنی کاری میدا له‌</p>	

كۆمەنگە ۋە ۋىلايەت جىياۋزەكاندا..

بۇيە گىرنگى ئەم ۋانەيە ئە گىرنگى سەرھەلدىنى خۇدى ئەم تىۋىرە نۇبىيەيانەي راگە ياندەنەۋەيە .

گىرنگىر تىۋىرە ئەم تىۋىرەيانەي كە ئەم ۋانەيەدا رۇتايان ھەيە بىر تىۋىرە كارىگەرى راستەۋخۇ، تىۋىرە چاندنى رۇشنىبىرى، تىۋىرە پىشت بەستىن بە ئامرازەكانى راگە ياندەن، تىۋىرە ئە جىندا ستىنگ (بەر جەستە سازى).

خۇيىندى ئەم ۋانەيە ھاۋكارىكى باش دەبىت بۇ قوتابىيان ۋ رۇژنامە نوسان ئە ئايندەدا كە بتوان بە شىۋەيەكى زانستى ۋ ئەكادىمى ۋ ئە چوارچىۋەي تىۋىرە پەيۋەندىدارەكانداۋ، ئە دام ۋ دەزگا مېدىيايەكاندا كارو چالاكى خۇيان ئە نجام بەدەن، چۈنكە قوتابىيەكان زانىارى پىۋىست ئە بارەي بىنەما گىشتىيەكانى چۈنەيتى كارکردنى رۇژنامە ۋ رادىۋو تە ئە فزىۋندا بە دەست ئە ھىن.

.11

ئامانجى ۋانەكە :

ئامانجى ئەم ۋانەيە پىداندنى زانىارىيە ئە بارەي تىۋىرەكانى كارى گەرى مېدىاۋە كە ئەمرو ئە دونىادا زۇرتىرەن قسەي ئە سەردەكرىت ۋ ئە چوارچىۋەي پروگرامى خۇي غەندى رۇژنامە گەرى ۋ راگە ياندنى بە شەكانى راگە ياندەن، ئە پە يمانگاۋ زانكو كانىس تەۋاۋى ۋ ئاتانى جىھاندا پانتايىيەكى زۇرى داگىر كىردوۋە، ۋەك :

1- پىداندنى زانىارى بە قوتابىيان ئە بارەي پىناسە ۋ اتاى جۇرە جىياۋزە كانى تە يۋى راگە ياندەنەۋە .

2- ئاشنا كىردنى قوتابىيان بە جۇرە تايىيە تەندىيەكانى تىۋىرەكانى راگە ياندەن .

3- پىداندنى زانىارى بە قوتابىيان ئە بارەي چۈنەيتى كارکردنىكى زانستى راگە ياندەن ئە كۆمەنگە ۋ ۋىلايەت جىياۋزەكاندا .

4- پىداندنى زانىارى بە قوتابىيان ئە بارەي تىۋىرەكانى پەيۋەست بە نىرەر، پەيام ۋ

<p>ئامرازو وەرگەر.</p> <p>5- پیدانی زانیاری بە قوتابی لە بارەى تیۆریه‌کانی راگه‌یاندنی کوردی و چۆنییه‌تی کارکردنی له چوارچێوه‌ی تیۆریه‌کاندا.</p> <p>6- پیدانی زانیاری بە قوتابی لە بارەى تیۆریه‌کانی کاری گه‌ری خ‌یراو مامناوه‌ ندو هیواش.</p>
<p>12.</p> <p>نهرکه‌کانی قوتابی</p> <p>1- ناماده‌بوون له‌ وانه‌کانداو خو ناماده‌کردن بو گه‌توگۆ له‌ لایه‌ن قوتابیه‌وه‌ پێویسته‌.</p> <p>2- پێش ناماده‌بوون یو هه‌ر وانه‌یه‌ك پێویسته‌ قوتابی ناگاداری هه‌وال و زانیاریه‌ تاییه‌ تمه‌نده‌کان بێت.</p> <p>3- پێویسته‌ قوتابی به‌رده‌وام ناماده‌بیت بو تاقیکردنه‌وه‌ی روژانه‌.</p> <p>4- پێویسته‌ قوتابی له‌ وانه‌کاندا کاریگه‌ری ماندویه‌تی له‌سه‌ر نه‌بیت, چونکه‌ و نه‌که‌ ورده‌و پێویستی به‌ ناماده‌گی جدی هه‌یه‌.</p> <p>5- پێویسته‌ به‌ پێی پێویست قوتابی زانیاری هه‌بیت له‌ سه‌ر وانه‌ی ناینده‌ که‌ پێی ده‌وتریت.</p> <p>6- پێویسته‌ قوتابی له‌ کاتی ناماده‌نه‌بوندا به‌دواداچونی بو وانه‌که‌ هه‌بیت له‌ باره‌یه‌وه‌ پرسیار له‌ ماموستای وانه‌ بکات.</p> <p>7- پێویسته‌ قوتابی به‌رده‌وام به‌دواداچونی هه‌بیت بو رادیوو ته‌له‌فزیونه‌ تاییه‌ تمه‌نده‌کان و خاله‌ به‌هیزو لاوازه‌کانیان ده‌ستتیشان بکات.</p> <p>8- قوتابی نابیت وانه‌کان پشت گوێ بخت, چونکه‌ زانیاریه‌کان وردن و پێویستیان به‌ خویندن و تیگه‌یشتنی زیاتر هه‌یه‌.</p> <p>9- پێویسته‌ قوتابی سه‌رچاوه‌ی زیاتر بخوینیتجه‌وه‌ له‌ باره‌ی بابته‌کانه‌وه‌.</p> <p>10- پێویسته‌ قوتابی سل نه‌کاته‌وه‌ له‌ پرسیار کردن.</p>
<p>13. رێگه‌ی وانه‌ ووتنه‌وه‌</p> <p>وانه‌ ووتنه‌وه‌ به‌ شیوازی به‌شدارى پیکردنی قوتابیه‌, داتاشوو پاوه‌ر پۆینت له‌ گه‌ل وایت بو‌رد بو کاتی شروقه‌ی زیاتر به‌کارده‌هێنریت. له‌ گه‌ل پێشاندانی وینه‌و نمونه‌ی تاییه‌ت به‌ وانه‌که‌و قسه‌ له‌ سه‌رکردنیان.</p>
<p>14. سیسته‌می هه‌سه‌نگاندن</p> <p>1- قوتابی به‌ درێژایی ساڵ, سی تاقیکردنه‌وه‌ نه‌ نجام نه‌دات و 30 نهره‌ی له‌سه‌ر ده‌بیت.</p> <p>2-10 نهره‌ دیاری کراوه‌ بو به‌شدارى قوتابی و را پورتی زانستی.</p>
<p>15. دهرنه‌نجامه‌کانی هێربوون</p> <p>له‌ سۆنگه‌ی نه‌و بابته‌تانه‌وه‌ که‌ دیاری کراون له‌ ماوه‌ی دیاریکراودا پێشکەش به‌ قوتابی بکری, نه‌توانین بلیین که‌ دهره‌ نجامی وانه‌که‌, زۆر باش و به‌سود نه‌بیت:</p>

<p>1- قوتابی زانیاری له باره نویتین جوری میدیاوه به دست دهینیت، به ناراسته کانی:</p> <ul style="list-style-type: none">
- ناوهرۆک و گوتاری رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ند.
- سیفات و تاییه تمه ندیه کانی روژنامه نوسی تاییه تکه ندو چۆنیه تی کارکردنیان.
- گرنگی به کارهینانی ته کنۆلۆژیای نوئی راگه یان دن بۆ رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ند. <p>2- قوتابی فیرده بییت، که چۆن مامه له بکات له گه ل روداوه جیاوازه کاند، له رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ندا، ئەم خاچچه زۆر گرنگه چونکه جۆری مامه له کردنه که جیاوازه و پێویستی به ناسینی بنه ماو تاییه تمه ندیه کانیان هه یه .</p> <p>3- قوتابی زانیاری له باره تاییه تمه ندیه کان جه ماوهری تاییه تمه ندی رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ندوه به دست دهینیت.</p> <p>4- قوتابی زانیاری زانستی له باره جۆرو ناسته کانی رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ندوه به دست دهینیت و نه توتنییت ناسته کان له یه ک جیا بکاته وه و خاله لاوازو به هیچه کانیان ده ستنی شان بکات.</p> <p>5- قوتابی نه توانییت له بواری رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ندا کار بکات و سه رکه و تووبییت له کاره که یدا.</p> <p>6- نیستا له کوردستان راگه یان دن به ناراسته ی تاییه تمه ند بوونه، به تاییه تی له بواری هونه ری و سیاسی و نابوری و مندالاندا، به نام که م و کورتی هه یه و پێویستی به نه کادیمی کردنی بواره که یه، بۆیه ئەم وانیه و له قوتابیان نه کات که له بواری کاردا هه لی باشتریان له به رده سدا بییت.</p> <p>7- ئەم وانیه دا قوتابی زانیاری له باره زۆریک له جۆره کانی رادیوو ته له فزیۆنه وه به دست دهینیت، وه ک سه ربازی، سیاسی، نابوری، مندالان و نافره تان.</p> <p>8- ئەوه ی قوتابی ئەم وانیه دا فیری ده بییت هه مووی نوئییه، چونکه خودی بابته که نوئییه و له کوردستان سه رچاوه له باره یه وه نییه، قوتابی فیرده بییت که چۆن له روژنامه نویکی گشتیه وه هه نگاو به ره و روژنامه نویکی تاییه تمه ند هه نگاو هه لبگریت و له رادیوو ته له فزیۆنی تاییه تمه ندا کار بکات.</p>
<p>16. لیستی سه رچاوه</p> <p>1- د. حسن عماد المکاوی، د. عاطف عدلی عبد، نظریات الاعلام، 2007م.</p> <p>2- د. عبدالحافظ عولجی صلوئی، نظریات التأثير الاعلامیه. بدون سنة.</p> <p>د. شریف درویش اللبان، د. منی سعید الحیدی، فنون الاتصال و الاعلام المتخصص، 2009م.</p> <p>2- نسرين حسونة، نظریات الاعلام و الاتصال، 2015م.</p> <p>3- سید محمد مهدیزاده، نظریه های رسانه: اندیشه های رایج و دیدگاه های انتقادی، 2010م.</p> <p>4- د. می عبدالله، نظریات الاتصال، 2010م.</p> <p>5- د. حسن عیما د المکاوی و د. سامی الشریف، بیردۆزه کانی راطقیان دن، و قرطیرانی رابقر ره شید، 2011.</p>

